

80 років Національному університету «Одеська морська академія»: досягнення та перспективи

Свою історію Національний університет «Одеська морська академія» (НУОМА) розпочав 7 червня 1944 року, коли наказом народного комісара морського флоту СРСР було організовано Одеське вище морехідне училище (ОВМУ) та визначено, що вищі морехідні училища готують штурманів далекого плавання, інженерів-судномеханіків, інженерів-електромеханіків і радіоінженерів. В ОВМУ було відкрито чотири спеціальності: судноводіння, суднові силові установки і механізми, суднові електричні установки та механізми, суднові радіоустановки.

За роки існування Одеська морська академія мала різні найменування: Одеське вище морехідне училище (з 1944 року), Одеське вище інженерне морське училище (з 1958 року), Одеська державна морська академія (з 1991 року), Одеська національна морська академія (з 2002 року), Національний університет «Одеська морська академія» (з 2015 року). У даний час назва містить у собі найвищий в Україні рівень закладу освіти «Національний університет» та наш бренд «Одеська морська академія», давно і добре відомий у світі.

Університет є провідним навчальним, науковим і методичним центром, який визначає стратегію і шляхи розвитку морської освіти в Україні, а також активно співпрацює з передовими закладами вищої морської освіти світу. Високий професіоналізм і кваліфікація науково-педагогічних кадрів, відповідність міжнародним і національним стандартам освіти і практичної підготовки завжди були неодмінними умовами для якісної підготовки кращих фахівців морської галузі.

Стратегічною метою діяльності НУОМА є задоволення зростаючих освітніх та культурних потреб громадян України та іноземців в отриманні вищої морської освіти, що надає гарантоване працевлаштування, забезпечує високий рівень оплати праці, перспективи кар'єрного зростання протягом життя та конкурентоспроможності на світовому ринку праці. Передумовами для реалізації цієї мети є зростання обсягів морських перевезень у світовому судноплаванні, збільшення попиту на висококваліфікованих фахівців командного складу морських суден і берегових структур морської індустрії. 90 % світової торгівлі забезпечується морськими перевезеннями. Завдяки випускникам університету Україна знаходиться серед лідерів за кількістю офіцерів на судах, що працюють під прапорами країн Європейського Союзу, та на судах світового торговельного флоту в цілому.

За роки незалежності України НУОМА відкрив нові спеціальності, створив мережу відокремлених структурних підрозділів, зокрема це: Інститут Військово-Морських Сил, Азовський морський інститут (м. Маріуполь), Дунайський інститут (м. Ізмаїл), Дунайський фаховий коледж (м. Ізмаїл), Фаховий коледж морського транспорту, Відділення військової підготовки

Фахового коледжу морського транспорту та Морехідний фаховий коледж ім. О.І. Маринеска. У зв'язку з окупацією міста Маріуполь Азовський морський інститут тимчасово переведено до Одеси у базовий заклад. Крім того, в університеті функціонують: Інститут післядипломної освіти «Центр підготовки та атестації плавскладу», Центр післядипломної освіти спеціалістів транспортної інфраструктури, Навчально-тренувальний центр виживання в екстремальних умовах на морі, Навчально-тренажерний центр глобальної морської системи зв'язку під час лиха та для забезпечення безпеки мореплавства (ГМЗЛБ), Медичний центр «Академмарин», видавничий центр, спортивний комплекс тощо.

Контингент курсантів та студентів університету з урахуванням структурних підрозділів складає більш ніж 7 тисяч осіб. Крім того, підвищення кваліфікації в університеті щорічно проходять тисячі моряків. Система підготовки та дипломування моряків в Україні схвалена Міжнародною морською організацією (ІМО) та Європейською агенцією з безпеки на морі (EMSA), що дозволяє випускникам університету працювати в різних іноземних компаніях, у тому числі, на судах під прапорами країн Європейського Союзу. Міжнародні експерти відзначають високий рівень програм та курсів, за якими здійснюється підготовка фахівців в університеті, якісну систему атестації, високий рівень спеціального обладнання та тренажерів, високу кваліфікацію викладачів НУОМА.

Освітні програми підготовки НУОМА за спеціальностями першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти відповідають стандартам вищої освіти та акредитовані Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. Система управління якістю університету сертифікована на відповідність ISO 9001:2015 і ДСТУ ISO 9001:2015 з боку органу сертифікації «Бюро Верітас Сертифікейшн Україна». Сфера сертифікації: освітня діяльність за різними освітніми і науковими рівнями вищої освіти; методична, наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність; практична підготовка моряків і сприяння працевлаштуванню.

Університет плідно співпрацює з провідними морськими професійними асоціаціями світу: Інститутом морської техніки, науки і технологій (IMarEST) і Морським інститутом (Nautical Institute) (Лондон, Велика Британія). Університет представлений у керівних органах обох інститутів. Програми підготовки за 4-ма інженерними спеціальностями університету за рівнями «бакалавр» та «магістр» акредитовані IMarEST на відповідність вимогам найвищого у Великій Британії рівня «дипломованого інженера» (Chartered Engineer), а програми спеціальності судноводіння схвалено Nautical Institute.

НУОМА є активним членом Міжнародної асоціації морських університетів (IAMU), яку було створено під патронатом японського фонду Nippon Foundation у 2000 році. Представники університету, у тому числі курсанти, регулярно беруть участь у роботі щорічних генеральних асамблей

та конференцій асоціації, що проводяться в різних морських університетах (академіях, інститутах) світу – членах асоціації. НУОМА бере участь у роботі комітетів, робочих груп, виконує дослідницькі проєкти разом із партнерами по асоціації. Протягом кількох років один - два курсанти університету отримують стипендію від асоціації. Асоціація проводить студентські форуми у штаб-квартирі Міжнародної морської організації в Лондоні, у яких беруть участь курсанти університету. Студентський форум IAMU надає можливість наступному поколінню лідерів морської галузі спілкуватися та співпрацювати з провідними світовими дослідниками, викладачами та експертами з морської галузі, а також студентами з усього світу.

Науково-педагогічні працівники університету на постійній основі працюють у складі офіційних делегацій України та Міжнародної асоціації морських університетів на засіданнях асамблей, комітетів та підкомітетів Міжнародної морської організації, насамперед Комітету безпеки на морі (MSC) та Підкомітету з людського елемента, підготовки та несення вахти (HTW). Міжнародна морська організація є спеціалізованою установою Організації Об'єднаних Націй, яка відповідає за безпеку та охорону судноплавства та запобігання забрудненню моря й атмосфери суднами.

НУОМА протягом багатьох років активно бере участь у різних міжнародних дослідницьких проєктах: NELI, NEWADA, MOWE-IT, HINT, MARINE, IAMU, TEMPUS, DEEP, ERASMUS+, Horizon Europe тощо. Викладачі університету беруть участь у конференціях Міжнародної асоціації морських лекторів (IMLA): Міжнародних конференціях лекторів навігаційних тренажерів, Міжнародних конференціях з тренажерів машинного відділення та Міжнародних конференціях з морської англійської мови.

Уже стало доброю традицією проведення в Одесі щорічно Міжнародного форуму «Освіта, практична підготовка та працевлаштування моряків». У квітні 2013 року університет спільно з виставковим центром «Одеський дім» успішно провів перший форум, який включав конференцію та виставку на Морському вокзалі Одеського морського торговельного порту. Форум отримав високу оцінку міжнародної морської громадськості та на прохання учасників став щорічною подією для університету та нашого міста. Як правило, у роботі форуму беруть участь представники понад 20 країн світу.

НУОМА має все необхідне обладнання, методичне забезпечення та кадровий потенціал для підготовки випускників відповідно до вимог Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (Конвенція STCW). Навчальні плани і програми бакалавра включають усі види обов'язкової підготовки для видачі першого диплома особи командного складу. Програми підготовки магістра та програми підвищення кваліфікації забезпечують можливість випускнику за наявності відповідного стажу роботи займати старші командні посади (капітана, старшого механіка)

на морських суднах. В Інституті післядипломної освіти університету створені умови для ефективного підвищення кваліфікації моряків.

Навчально-науковий інститут морського права та менеджменту, крім добрих професійних знань та навичок, забезпечує поглиблення знання англійської мови, що надає значні переваги випускникам інституту під час працевлаштування в міжнародних та іноземних компаніях, які високо цінують наших випускників.

Наявність наукових шкіл, аспірантури та докторантури, спеціалізованої вченої ради з захисту дисертацій, випуск збірників наукових праць університету забезпечують можливість ефективної підготовки кадрів вищої кваліфікації: докторів філософії і докторів наук. Підготовка докторів філософії в аспірантурі проводиться за спеціальностями: Морський та внутрішній водний транспорт, Менеджмент. Спеціалізована вчена рада університету має право прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук зі спеціальностей: «Навігація та управління рухом», «Експлуатація та ремонт засобів транспорту». В університеті видаються збірники наукових праць: «Судноводіння», «Суднові енергетичні установки», «Автоматизація суднових технічних засобів», а також матеріали кількох щорічних наукових конференцій.

До послуг курсантів містечко, на території якого розташовані 4 будівлі екіпажу (гуртожитки), їдальня, бібліотека, спортивний комплекс, сучасний медичний центр, газова котельня. У НУОМА створені всі умови для занять фізичною культурою і спортом: басейн олімпійського класу, ігрові та тренажерні зали, міністадіон, водна станція на березі моря.

Відповідно до вимог Конвенції STCW та Положення про звання осіб командного складу морських суден та порядок їх присвоєння, у процесі навчання всі курсанти згідно з навчальними планами проходять плавальну практику, сумарна тривалість якої для судноводіїв складає 12 місяців, для інших спеціалізацій – 12 місяців об'єднаної практичної підготовки, що включає плавальну й технологічну практику в навчальних майстернях університету та на судноремонтних підприємствах. Плавальна практика проводиться на суднах українських та іноземних судноплавних компаній. Університет співпрацює на основі відповідних договорів з багатьма компаніями з питань практичної підготовки курсантів та їх подальшого працевлаштування.

Незважаючи на проблеми, пов'язані з повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну, забезпечується виконання програм практичної підготовки. Постановою Кабінету Міністрів України врегульовано порядок перетину державного кордону курсантами, яких направлено в іноземні компанії для проходження практичної підготовки на суднах. Щороку плавальну практику на суднах більш ніж 100 іноземних компаній проходять біля 1000 курсантів денної форми навчання. Серед

головних партнерів університету – компанії: MSC Shipmanagement, V.Ships, Marlow Navigation, Alpha Navigation, Anglo-Eastern, Columbia Shipmanagement, Uniteam, Унівіс, Stargate, CMA Ships, OSM Crew Management, Єврокрюінг, Staff Centre, Acomarine. Усі іноземні компанії беруть на себе витрати, що пов'язані з забезпеченням плавальної практики курсантів, у тому числі: авіаперельоти та інші транспортні витрати до місця посадки на судно та назад, харчування, страхування, заробітна плата та інші. Кожного року університет за допомогою іноземних партнерів оновлює лабораторно-тренажерну базу.

Багаторічні партнерські відносини об'єднують університет та Профспілку робітників морського транспорту України (ПРМТУ). Профспілка реалізує різноманітні програми підтримки курсантів та співробітників університету. За підтримки ПРМТУ та Міжнародної профспілки транспортників (ITF) було реалізовано великий проект вартістю біля 660 тис. доларів США із закупівлі та встановлення повномасштабного тренажера машинного відділення K-Sim ERS Wärtsilä RT-Flex компанії Kongsberg Maritime (Норвегія). Фінансування проекту було забезпечено Міжнародною асоціацією морських роботодавців (ІМЕС). З ініціативи ПРМТУ фонд ITF Seafarers' Trust підтримав майбутніх моряків – оплатив навчання курсантів університету, які є переселенцями з окупованих територій Херсонської та Донецької областей України, дітей моряків, покликаних на військову службу, та дітей із малозабезпечених сімей.

Щороку університетом випускається від 2000 до 3000 фахівців різних рівнів від молодшого спеціаліста до магістра. В умовах воєнного стану університет організував проведення освітнього процесу, забезпечив можливість курсантам пройти практичну підготовку на тренажерах, у лабораторіях та на суднах, а також – випускну атестацію.

Випускники університету мають добрі можливості працевлаштування за фахом. Диплом випускника НУОМА надає широкі перспективи кар'єрного зростання, як на флоті, так і на березі, на підприємствах та в компаніях морської індустрії. Наші двері завжди відкриті для випускників та друзів. Запрошуємо на навчання всіх, хто бажає продовжити славні традиції університету та стати висококласним фахівцем морської індустрії.

Ми віримо, що війна скоро закінчиться і ми зможемо повернутися до нормального життя і нормальної роботи. Можна з упевненістю сказати, що морська освіта в Україні має чудові перспективи.

Передумовами для цього є:

відмінні традиції виховання та підготовки офіцерського складу в Україні;

наявність кількох морських закладів освіти, які несуттєво постраждали внаслідок війни і зберегли унікальну лабораторно-навчальну базу, науково-педагогічний склад. Морські заклади освіти мають можливість значно збільшити кількість студентів;

професія моряка залишається дуже привабливою для української молоді через високий рівень оплати праці;

Міністерство освіти і науки України запроваджує систему освітніх грантів, що розширює можливості здобуття вищої освіти повністю або частково безоплатно за обраною спеціальністю;

безвізовий режим з ЄС, дозвіл на роботу в країнах ЄС, статус кандидата на членство в Євросоюзі;

План Маршалла для України, міжнародна підтримка економічного розвитку;

значне представництво в Україні, зокрема в Одесі, провідних судноплавних та керуючих суднами компаній світу;

міжнародна підтримка партнерами українських морських закладів освіти.

Одеса має стати центром міжнародного морського бізнесу завдяки сприятливим умовам для розвитку бізнесу, пільговому оподаткуванню, безвізовому режиму, розвиненій інфраструктурі та значному професійному кадровому потенціалу.

Ректор Національного університету «Одеська морська академія», Заслужений працівник освіти України, доктор технічних наук, професор Михайло Міюсов